

Opdracht voorzitter sectortafel Elektriciteit

Doel sectortafel Elektriciteit

Het doel van de sectortafel Elektriciteit is een akkoord sluiten waarin met relevante partners is overeengekomen hoe de CO₂-reductieopgave van 20 Mton in de elektriciteitssector in 2030 wordt gerealiseerd, met concrete afspraken over de invulling van de opgave voor 2030 en een doorkijk naar 2050.

Algemene uitgangspunten

- De opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990 is het centrale doel van het Klimaatakkoord. Om 49% reductie te realiseren zijn de indicatieve sectorale opgaven uit het Regeerakkoord en de bestaande afspraken uit het Energieakkoord het uitgangspunt.
- De indicatieve bijdrage die vanuit de elektriciteitssector wordt verwacht voor het realiseren van de doelstelling van 49% broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van 1990 bedraagt 20 Mton extra reductie. Deze opgave zou op basis van een nieuwe analyse van PBL nog kunnen wijzigen.
- De Europese inzet van het kabinet kan daarnaast leiden tot een aangescherpte ambitie. Om hierop te anticiperen wordt aan de partijen aan de tafels gevraagd om, in aanvulling op de maatregelen die nodig zijn om de 49% te reduceren, in beeld te brengen welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn om richting de 55% te komen.
- In de Kamerbrief van 23 februari 2018 stelt het kabinet acht wenken voor, die tezamen het startpunt bepalen voor ieders inbreng, inclusief die van de overheden zelf.
- De afspraken die tussen partijen worden gemaakt volgen de volgende indeling:
 - Uitrol van maatregelen en technologieën die al op korte termijn tot kostenefficiënte broeikasgasreductie leiden. Deze maatregelen zijn cruciaal om direct meters te maken richting de reductiedoelstelling in 2030.
 - Pilots en demonstratie voor opschaling van maatregelen en technologieën waarvan de kosten op dit moment nog relatief hoog zijn, maar die naar verwachting een grote rol zullen spelen richting 2030 en 2050.
 - Onderzoek, ontwikkeling & innovatie gericht op (fundamenteel) onderzoek en kennisontwikkeling voor mogelijke oplossingsrichtingen die van belang zijn om de transitie richting 2050 verder vorm te kunnen geven.
- De financiële en budgettaire kaders uit het Regeerakkoord, Startnota¹ en de begrotingsregels zijn leidend voor het kabinet en voor fiscale maatregelen geldt het fiscale afwegings- en lastenkader.

Reikwijdte sectorale opgave Elektriciteit

De elektriciteitssector staat voor een aantal uitdagingen die in gezamenlijkheid moeten worden aangepakt om de transitie richting 2030 en 2050 te realiseren. Inhoudelijk is het wenselijk dat het Klimaatakkoord op al deze uitdagingen ingaat.

Allereerst is het belangrijk dat er een uitbreiding wordt gerealiseerd van CO₂-arme elektriciteitsproductie, zowel op land als op zee. Voor de opgave op zee geldt dat hierbij ook rekening moet worden gehouden met de ecologische impact en congestie die ontstaat op het hoogspanningsnet (bij het invoeren van grote volumes elektriciteit). Voor de uitbreiding van CO₂-arme elektriciteitsproductie op land geldt dat dit grote ruimtelijke consequenties heeft, waar rekening mee moet worden gehouden. Daarnaast geldt dat voor de adequate inpassing van toenemende hoeveelheden weersafhankelijke elektriciteitsproductie regelgeving nodig is die een flexibele elektriciteitsmarkt ondersteunt. Zonder prikkels voor een flexibele elektriciteitsmarkt kan verdere uitrol van hernieuwbare elektriciteitsproductie moeilijk in lijn worden gebracht met de doelen van een betaalbare, betrouwbare en CO₂-arme energievoorziening. In het Klimaatakkoord dient aangegeven te worden in hoeverre wet- en regelgeving voor de elektriciteitssector aanpassingen behoeft. Hieronder vallen ook maatregelen die tot doel hebben om een efficiënt gebruik van de transportinfrastructuur te

¹ TK 34775 nr 54 Nota over de toestand van 's Rijks Financien

komen (te denken valt aan onder andere de nettarievenstructuur en vraagrespons als alternatief voor netverzwaring). Daarbij rekening houdend met het feit dat EU-wetgeving rond een nieuw marktontwerp voor de elektriciteitsmarkt in onderhandeling is.

De transitie in de elektriciteitssector kan niet los worden gezien van de transitie in alle andere sectoren. Raakvlakken met andere sectoren die in ieder geval aan de orde moeten komen in het Klimaatakkoord zijn:

- Elektriciteitsvraag
 - Elektrificatie vanuit de andere sectoren: Voor nagenoeg alle sectoren is elektrificatie een belangrijke route om de CO₂-uitstoot te verminderen. Over de mate en het tempo van elektrificatie in de verschillende sectoren is afstemming met de elektriciteitssector noodzakelijk, om te borgen dat elektrificatie (op termijn) daadwerkelijk resulteert in CO₂-reductie. Omgekeerd zorgt elektrificatie in andere sectoren voor nieuwe kansen en risico's in de elektriciteitssector die besproken moeten worden.
 - Energiebesparing: Een belangrijk middel om CO₂-reductie in verschillende sectoren te realiseren is het stimuleren van energiebesparing. Deze maatregelen zijn veelal gericht op besparing van zowel aardgas als stroom. Zodoende hebben dergelijke maatregelen invloed op de benodigde elektriciteitsproductie in Nederland en de flexibilisering van het elektriciteitssysteem. Afstemming op dit vlak met andere sectortafels is zodoende gewenst.
- Waterstof: Voor alle sectoren lijkt de benutting van waterstof een mogelijke route om op termijn CO₂-reductie te realiseren. Een ketenaanpak zal daarbij waarschijnlijk onvermijdelijk zijn, waarbij over de grenzen van alle sectoren heen wordt samengewerkt.

Beoogde resultaten sectortafel Elektriciteit

- Als resultaat van de sectortafel Elektriciteit moeten afspraken gemaakt worden waarmee duidelijk is hoe de indicatieve reductieopgave van 20 Mton in 2030 gerealiseerd wordt, waarbij duidelijk is welke maatregelen genomen worden, hoe deze maatregelen geïnstrumenteerd worden, wat hierbij de financieringsinstrumenten zijn en wat de rollen van verschillende partijen hierbij zijn. De afspraken dienen concreet genoeg te zijn om door PBL doorgerekend te kunnen worden.
- Van de reductie die in de elektriciteitssector moet worden gerealiseerd, wordt een belangrijk deel ingevuld door het introduceren van een verbod op elektriciteitsproductie met kolen. De aanpak rond de kolencentrales zal geen onderdeel zijn van het Klimaatakkoord, maar door het kabinet worden gerealiseerd.
- In de Kamerbrief van 23 februari 2018 staan daarnaast specifieke resultaten waar ten minste aan moet worden voldaan:
 - Afspraken over de uitrol en ontwikkeling van de verschillende technieken voor CO₂-arme elektriciteitsproductie, mede om invulling te bieden aan de extra elektriciteitsvraag vanuit de andere sectoren.
 - Afspraken over de maatregelen om het elektriciteitssysteem te flexibiliseren. Met daarbij aandacht voor opslag en conversie en de mogelijkheden voor verdere samenwerking met andere landen.
- Daarnaast moet aan elke sectortafel aandacht besteed worden aan de volgende doorsnijdende thema's:
 - Innovatie: De sectortafels maken afspraken over de innovatie-prioriteiten in de sector en de maatregelen die in dit kader worden ingezet.
 - Financiering: De sectortafels maken afspraken over de financieringsinstrumenten die nodig zijn voor de maatregelen die in de sector afgesproken worden. De taakgroep financiering kan hierbij advies en ondersteuning bieden.
 - Arbeidsmarkt en scholing: De sectortafels brengen voor zover als mogelijk de potentiële kwantitatieve en kwalitatieve knelpunten en oplossingen op het gebied van arbeidsmarkt en scholing in kaart. De taakgroep arbeidsmarkt en scholing kan hierbij advies en ondersteuning bieden.
 - Ruimtelijke inpassing: De sectortafels brengen de potentiële kwantitatieve en kwalitatieve knelpunten en oplossingen in de ruimtelijke inpasbaarheid van hun afspraken in kaart.

- Alle sectortafels brengen in kaart welke maatregelen op het gebied van circulaire economie in de sector leiden tot CO₂-emissiereductie en maken hier waar relevant concrete afspraken over.

Opzet sectortafels en Klimaatberaad

- Er zijn vijf sectorale tafels: gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, mobiliteit, elektriciteit.
- Daarnaast is er een Klimaatberaad. Het Klimaatberaad wordt ingericht om de voortgang en samenhang te borgen in de gesprekken aan de sector tafels. Dit overleg dient in principe niet als escalatieplatform om onenigheden binnen sectoren te bespreken, tenzij dit raakt aan de integraliteit van het akkoord. Verder bewaakt het Klimaatberaad de samenhang tussen de sector tafels. Deze samenhang betreft:
 - de inhoud: de integraliteit van de afspraken uit het Klimaatakkoord die leiden tot tenminste 49% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Het gaat onder andere om het borgen van een integrale aanpak van de dwarsdoorsnijdende thema's.
 - het proces: planning en voortgang van de gesprekken, borging van draagvlak en communicatie.
- Voor deelname aan de sectortafels worden partijen uitgenodigd die concreet kunnen bijdragen aan de transitie binnen de sector, kennis kunnen inbrengen en met mandaat afspraken kunnen maken. Dit kunnen concrete maatregelen voor CO₂-reductie zijn, maar ook actieve bijdragen aan maatschappelijk draagvlak.
-
- De voorzitter van de sectortafel wordt gevraagd om gezamenlijk met de deelnemers aan de tafel invulling te geven aan de klimaatdoelstellingen en maatregelen uit het Regeerakkoord dan wel alternatieve plannen/maatregelen voor te stellen mits die tegen dezelfde of lagere kosten eenzelfde hoeveelheid CO₂-reductie bewerkstelligen.

Verantwoordelijkheden voor de voorzitter

- U bent als onafhankelijke voorzitter voor de sectortafel Elektriciteit verantwoordelijk voor een goed verloop voor de totstandkoming van het Klimaatakkoord.
- Belangrijk is dat de voorzitter condities en omstandigheden creëert waarin de deelnemers gedeelde belangen voelen bij de uitkomsten van het proces en zodoende een gedeelde verantwoordelijkheid nemen.
- De voorzitter bepaalt de organisatie van de sectortafel zoals de samenstelling van de sector tafel, de frequentie van bijeenkomsten en de inrichting van eventuele de sub-tafels.
- De voorzitters van de sectortafels zijn verantwoordelijk om afstemming te zoeken met andere sectortafels over thema's die ook anderen aangaan. Het Klimaatberaad kan hierbij dienen om bredere afstemming te organiseren.
- De voorzitters van de sectortafels zijn in principe primair verantwoordelijk voor het stroomlijnen van communicatie over de voortgang van het gesprek aan hun tafel. Dit wordt gedaan in overleg met de communicatieafdeling van het Rijk waarbij afspraken worden gemaakt over woordvoering en communicatie met media.

Secretariaat van de sectortafels

- De vijf sectortafels worden elk ondersteund door een secretariaat (ca 1,6 fte) dat bestaat uit een secretaris vanuit het/de meest betrokken departement(en) en een secretaris vanuit de SER. Zij vervullen de volgende functies:
 - Ondersteuning van de voorzitter door het maken van een voorstel voor inrichting van het proces en door voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen. Waarbij de voorzitter beroep kan doen op secretariële logistieke ondersteuning door de SER.
 - Fungeren als onafhankelijk aanspreekpunt voor de deelnemers aan het overleg.
 - Monitoring van de voortgang en kwaliteit van het proces. Het secretariaat brengt hiertoe o.m. in kaart welke issues en achterliggende belangen overeenstemming kunnen belemmeren.
 - Rapportage van de (tussentijdse) resultaten, inclusief de sector overstijgende afspraken waarin meerdere tafels van elkaar afhankelijk zijn.

- Aanleveren van de informatie die PBL nodig heeft voor een doorrekening van de afspraken.
- Ontwikkelen van een voorstel voor aanpak en organisatie van de uitvoering en borging van het Klimaatakkoord.

Planning

Het streven is om op basis van de gesprekken met maatschappelijke partijen in de zomer te komen tot afspraken op hoofdlijnen. Dat geeft inzicht in de nodige technische maatregelen, schetst de beleidsmatige instrumentatie en maakt duidelijk welke partijen aan zet zijn. Deze hoofdlijnen worden in de tweede helft van het jaar uitgewerkt tot concrete programma's waarbij ook de afspraken met betrekking tot de dwarsdoorsnijdende thema's kunnen worden gefinaliseerd. De uitvoering van het akkoord start in 2019.